

centreret om højmiddelalderen, som altid vedblev at stå hans hjerte nærmest, søgte han i sin senere tid tilbage mod antiken. Som lektor varetog han undervisningen inden for dette område, og hans interesse for oldtiden gik helt tilbage til skoletiden. Et studieophold ved Det svenske arkæologiske Institut i Rom så tidligt som foråret 1938 fik derfor også stor betydning for ham. Skønt arkæologien som fag altid vedblev at være ham noget fremmed — han var bogforsker par excellence — vil de af hans studenter, som deltog i historikerkongressen i Rom i 1955, mindes hans inspirerende øvelse over det antike Roms topografi forud for kongressen. Som en frugt af denne hans aktiviserede interesse for oldtiden skal man måske se hans afhandling om Theoderic, som blev publiceret i festskriftet til Ejnar Dyggve (*Byzantion XXV/XXVII* (1958), 413–420).

Som lærer hørte Erik Bach til de ypperste, altid velforberedt, sikker og klar. Han forstod fuldt ud betydningen af denne del af sin universitetsgerning, og han forstod ligeledes, at undervisningen skal være en vejledning og en inspiration, ikke en tør indpiskning af stof. Også her var Johan Plesner hans store forbillede. Hans forelæsninger og øvelser var præget af samme klarhed og klogskab som hans forskning. Hertil kom det ganske enkle og afgørende, at han holdt af selve lærergerningen. Han følte sig nært knyttet både til sine studenter og til sine ældre og yngre kolleger ved Københavns Universitet, og han har ofte givet udtryk for oprigtig glæde over sit arbejde her og sin taknemmelighed mod det universitet, som skaffede ham en række gode år både som forsker og lærer.

Hans død er et bittert tab for alle, som fagligt og menneskeligt stod ham nær, og for den videnskab, som han på sin beherskede måde elskede så varmt, og hvor han havde kunnet yde en endnu større indsats i årene, som kommer. En plads står tom, som ikke bliver let at fylde.

Knud Hannestad.

Om end noget sent er der god Grund til at nævne Lensgreve Eduard Reventlows Erindringsbog: *I dansk Tjeneste* (1956), og dette saa meget mere, fordi disse Memoirers Værdi som historisk Kilde maaske ikke straks springer i Øjnene. Forfatteren skriver om sin Fader, at »han akcepterede ikke, at der i hans hus blev talt nedsættende om andre« (S. 8), og en lignende Holdning synes Sønnen som Skribent at have gjort sig til Regel. Han prøver stadig at stille de Mænd, han har mødt og arbejdet sammen med

under en lang udenrigsministeriel og diplomatisk Karrière, i det bedst mulige Lys, at give en gunstig Forklaring paa deres Stræben og at gøre Ret og Skel angaaende deres Handlinger. Derved kommer det Billede, som tegnes, nødvendigvis til paa visse Steder at mangle Skygge og Dybde, og maaske tager han ogsaa til Tider selv fejl; man kan saaledes tvivle om, hvor nær Dr. P. Munch i Trediverne var ved at give Udenrigsministeriets daværende Direktør Ret i hans nationalt aktive Standpunkt (S. 89), og ligeledes om hvor langt Enigheden mellem ham og Th. Døssing rakte angaaende den Holdning, den tidligere Biblioteksdirektør agtede at indtage i Moskva. Men selv om denne Fremgangsmaade altsaa kan svække Virkningen af Bogens Skildringer, vil Værdien af, at disse Synspunkter fremføres, være umiskendelig for en senere Tids Forskning.

Bogens Tyngdepunkt ligger imidlertid i Redegørelsen for Stillingen i London under Besættelsen af Danmark 1940—45. Forbindelsen med Hjemlandet var vanskeliggjort. Det kunde være svært under disse Forhold at forstaa Udviklingen hinsides Vesterhavet. Men herovre forstod vi heller ikke altid Udlands-Danskerne Problemer. Den, der skriver dette, er paa mere end et Punkt naaet til klarere Erkendelse af dem og maa i alt Fald personlig beundre det kloge Mellemstandpunkt, Grev Reventlow indtog, men hvis Uholdbarhed han efterhaanden selv forstod. Paa tilsvarende Maade fremtræder hans nøgterne Vurdering af Sabotagen, samtidig med at han loyalt refererer Sir Colin Gubbins' Fremhævelse af Jærnbanesabotagens Betydning i Efteraaret 1944 (S. 179).

Allerede i dette Kapitel ridser Forfatteren ogsaa Billedet af engelske Politikere og Embedsmænd skarpt op og yder hermed varige Bidrag til deres Karakteristik. Det bliver endnu mere fremtrædende og værdifuldt i det følgende: »London 1945—53«. Oplysende er ogsaa Bemærkningerne om Englændernes Holdning til Spørgsmaalet om Syd-Slesvig (S. 190 flg.) og navnlig Paavisningen af den Virkning, Russernes Optræden under De Forenede Nationers første Generalforsamling, Jan.-Feb. 1946 (S. 184—85) havde paa Udenrigsminister Bevin. Den Skuffelse, han herefter følte, fik vidtrækkende Følger — ogsaa for Danmark — gennem NATO-Politiken.

Erik Møller.

Der er intet mærkeligt i, at det er Robert Neiiendam, der har skrevet den første fuldstændige Biografi af Grevinde Danner: Bogen